Hukuk Bölümü 2007/429 E. , 2008/45 K.

- 3194 SAYILI İMAR KANUNU HK
  - İMAR KANUNU (3194) Madde 40

"İçtihat Metni"

Davacı : E.G.

Vekili : Av. Ç.K.

Davalı : Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanlığı

Vekili : Av. A.Y.

OLAY : Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin 25.5.2006 gün ve 1080 sayılı Encümen kararı ile, Gebze İlçesi, Balçık Köyü sınırlarında mevcut parsel üzerine 20.12.2005 tarihinde E.G. tarafından kaçak hafriyat döküldüğünün İmar Şube Müdürlüğü elemanlarınca fotoğraflı olarak tespit edildiği; söz konusu parsel üzerine tarıma elverişli toprak döküm izni talebiyle 3.4.2006 tarihinde Büyükşehir Belediyesi Hafriyat Toprağı İnşaat ve Yıkıntı Atıkları Komisyonu'na dilekçe ile başvurulması üzerine, Komisyonca yapılan inceleme sonucunda arazide izinsiz depolama sahası oluşturulduğu tespit edildiğinden durumun 25.4.2006 tarihli tutanakla E.G.'e bildirildiği; 8.5.2006 tarihinde İmar Şube Müdürlüğünce yapılan kontrolde E.G. tarafından dökülen kaçak hafriyatın kaldırılmadığı tespit edildiğinden hakkında 3194 Sayılı Yasa'nın 40. Maddesini İhlal Edenler Hakkında Tutanak düzenlenerek mahzurun giderilmesi için yedi gün süre verildiği ve tutanağın aynı gün ilgiliye tebliğ edildiğinin anlaşıldığı, verilen süre içerisinde kaçak hafriyatı ortadan kaldırarak sebep olduğu mahzuru gidermemek suretiyle 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 40. maddesine muhalefeti nedeniyle, aynı Kanunun 42. maddesi gereğince Gebze Balçık Köyü'nde ikamet eden parsel sahibi E.G.'e 15.000.-YTL para cezası verilmesine karar verilmiştir.

Davacı vekili, para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

GEBZE 1. SULH CEZA MAHKEMESİ; 23.1.2007 gün ve 2006/50 Müteferrik, K:2006/50 Müteferrik sayı ile, itiraz eden vekilinin dilekçesi ile, Kocaeli Büyükşehir Belediye Encümeni'nce 25.5.2006 tarih, 2006/1080 karar numarası ile verilen idari para cezasının iptaline karar verilmesini talep ettiği, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 28. maddesi gereği yapılan ön inceleme neticesinde başvurunun süresinde yapıldığı ve Mahkemelerinin yetkili olduğu anlaşıldığından başvurunun usulden kabulüne karar verildiği, itiraz eden vekili; Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Encümeni'nce müvekkilinin Gebze İlçesi, Balçık Köyü, 37 pafta, 737 parsel numaralı davacıya ait arazi üzerine bizzat müvekkil tarafından kaçak olarak hafriyat döküldüğü ve kendisine yapılan tebliğe rağmen süresinde kaldırılmadığının tespit edildiği gerekçesi ile 3194 sayılı Kanun'un 40. ve 42. maddeleri gereği 15.000,00 YTL ceza verildiği bildirildiğinden işlemin iptalini talep ettiği, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Encümeni'nin 25.5.2006 tarihli, 2006/1080 karar numaralı Encümen kararında; 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesi gereği itiraz eden tarafa 15.000,00 YTL para cezası ödettirilmesine karar verildiğinin görüldüğü, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 tarihli 2005/108 Esas, 2006/35 Karar sayılı kararının 22 Temmuz 2006 tarihinde 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlandığı, 5326 sayılı Yasa'nın 3. maddesinin Anayasa'ya aykırı olduğundan iptali yönünde verilen kararın sonuç (c) bölümünde iptal hükmünün kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak 6 ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş olması nedeniyle 23.1.2007 tarihinde yürürlüğe girdiğinin anlaşıldığı, 5560 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin 6.12.2006 tarihli Kanun'un 31. maddesi ile 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesi "a-idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde...uygulanır" şeklinde yeniden düzenlendiği, yargılama sırasında 5326 sayılı Yasa'nın 3. maddesinin geçirdiği değişiklik süreci, idari yaptırım kararına yasal dayanak teşkil eden 3194 sayılı İmar Kanunu'nda ilgili davaların adli yargıda görüleceğine dair bir hüküm bulunmaması, idarenin tasarrufunun bir idari işlem niteliğinde olması, idarenin işlemlerinin hukuksal denetiminin ya da uyuşmazlıklara ilişkin çözüm merciinin idari yargı olarak Anayasa ve ilgili kanunlar çerçevesinde belirlenmesi nedeniyle görev kurallarının kamu düzenine ilişkin olup davanın her aşamasında resen dikkate alınması gerektiğinden, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Yasa ile değişik 3. maddesi gereği uyuşmazlığın çözüm yerinin idari yargı olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, karara itiraz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, söz konusu idari para cezasının kaldırılması istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

KOCAELİ İDARE MAHKEMESİ; 6.7.2007 gün ve E:2007/382 sayı ile, davacı tarafından 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 40. ve 42. maddeleri gereğince 15.000,00.-YTL para cezası verilmesine ilişkin 25.5.2006 tarih ve 2006/1080 sayılı Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Encümeni kararının iptali istemiyle Gebze Sulh Ceza Mahkemesi'nde açılan davanın Mahkemenin 23.1.2007 gün ve 2006/50 Müt., 2006/50 K sayılı kararıyla davanın görüm ve çözümünde idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle görev yönünden reddedildiği ve bu kararın 30.1.2007 tarihinde kesinleşmesi üzerine incelenen davanın açıldığının anlaşıldığı, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinden söz ederek, 19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağının anlaşıldığı, görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının geçmişe de etkili olacağının, bilinen bir genel hukuk ilkesi olduğu, bakılan davanın konusunun, davacıya 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 40 ve 42. maddeleri gereğince 15.000,00.-YTL para cezası verilmesine ilişkin 25.05.2006 tarih ve 2006/1080 sayılı Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Encümeni kararının iptali isteminden ibaret olduğu, incelenen uyuşmazlıkta, 3194 sayılı Yasa'nın 40. maddesinin ihlali sebebiyle 42. maddesi uyarınca verilen para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 3194 sayılı İmar Kanunu'nda da bu para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun' la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Kanun hükümlerinin dikkate alınacağı, 3194 sayılı Yasa'da para cezalarına karşı hangi mahkemede dava açılacağının gösterilmemiş olduğu, diğer bir anlatımla kabahat nevinden olan eylemden dolayı verilen para cezasına karşı idare mahkemelerinde dava açılacağına ilişkin bir hüküm bulunmaması nedeniyle 5326 sayılı Yasa'nın uygulanması zorunluluğunun bulunduğu, dolayısıyla 3194 sayılı Yasa'nın 40. maddesinin ihlali sebebiyle verilen idari para cezasına karşı açılan bu davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca da sulh ceza mahkemelerinin görevli olduğu sonucuna ulaşıldığı, nitekim 2918 sayılı Yasa uyarınca verilen para cezasına karşı 2918 sayılı Yasa'da görevli mahkemeye ilişkin özel hüküm bulunmaması sebebiyle davanın Sulh Ceza Mahkemesinde görülmesi gerektiğine ilişkin Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 2.4.2007 gün ve E:2006/322, K:2007/48 sayılı kararı bulunduğu, diğer yandan, davaya konu para cezasının iptali istemiyle

Gebze Sulh Ceza Mahkemesi'nde açılan davanın anılan Mahkemenin 23.1.2007 gün ve 2006/50 Müt., 2006/50 K sayılı kararıyla davanın görüm ve çözümünde idari yargının görevli olduğu gerekçesiyle görev yönünden reddedildiği ve bu kararın 30.1.2007 tarihinde kesinleştiği anlaşıldığından, görevli yargı merciinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesinin icap ettiği gerekçesiyle 2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyasının Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmesine, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin vereceği karara kadar yargılamanın ertelenmesine karar vermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, Habibe ÜNAL, O.Cem ERBÜK, Serdar AKSOY ve Muhittin KARATOPRAK'ın katılımlarıyla yapılan 03.03.2008 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre;

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği…" açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu para cezasına ilişkin görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

İdare Mahkemesince anılan Yasanın 19. maddesinde öngörülen şekilde başvurulduğu ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesine göre Belediye Encümeni kararıyla verilen imar para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

3.5.1985 tarih ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun "Amaç" başlıklı 1. maddesinde, " Bu Kanun, yerleşme yerleri ile bu yerlerdeki yapılaşmaların; plan, fen, sağlık ve çevre şartlarına uygun teşekkülünü sağlamak amacıyla düzenlenmiştir"; "Kamunun Selameti İçin Alınması Gereken Tedbirler" başlıklı 40. maddesinde, "Arsalarda, evlerde ve sair yerlerde umumun sağlık ve selametini ihlal eden, şehircilik, estetik veya trafik bakımından mahzurlu görülen enkaz veya birikintilerin, gürültü ve duman tevlideden tesislerin hususi mecra, lağım, çukur, kuyu; mağara ve benzerlerinin mahzurlarının giderilmesi ve bunların zuhuruna meydan verilmemesi ilgililere tebliğ edilir.

Tebliğde belirtilen müddet içinde tebliğe riayet edilmediği takdirde belediye veya valilikçe mahzur giderilir; masrafı % 20 fazlasiyle arsa sahibinden alınır veya mahzur tevlit edenlerin faaliyeti durdurulur." denilmiş; 42. maddesinin birinci fıkrasında, ruhsat alınmadan veya ruhsat veya eklerine veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının yapı sahibine, fenni mesule ve müteahhidine, istisnalar dışında özel parselasyon ile hisse karşılığı belirli bir yer satan ve alana para cezası verileceği; ikinci fıkrasında, birinci fıkrada belirtilen fiiller dışında bu Kanunun 28, 33, 34, 39 ve 40 ıncı maddeleri ile 36 ncı maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen yükümlülükleri yerine getirmeyen mal sahibine, fenni mesule ve müteahhide para cezası verileceği kurala bağlanmış; anılan Yasa maddesinin itiraz merci olarak sulh ceza mahkemesini belirleyen beşinci fıkrası Anayasa Mahkemesi'nin 15.5.1997 tarihli ve E:1996/72, K:1997/51 sayılı kararıyla; bir idari işlemin bir bölümünün idari yargının, diğer bir bölümünün ise adli yargının denetimine bırakılmasında, kamu yararı bulunmadığı, zira bu işlemlerin, kamu gücünün kullanılmasıyla ilgili bir idari işlemin devamı ve idari bir yasağa aykırı davranan kişiye idari bir yaptırımın uygulanması niteliğinde olduğu, çıkacak uyuşmazlıkların çözümünde de idari yargının yetkili olacağı, idarenin aynı yapı için aldığı kararın bir bölümünün idari yargıda bir bölümünün adli yargıda görülmesinin yargılamanın bütünlüğünü bozacağı, idari bir işlemin bölünerek bir bölümünün idari yargının bir bölümünün de adli yargının denetimine bırakılmasında isabet bulunmadığı belirtilmek suretiyle iptal edilmiş olup, yasama organınca bu konuda düzenleme yapılmamıştır.

Anayasa Mahkemesinin iptal kararını gözeten Uyuşmazlık Mahkemesi, 3194 sayılı Yasa'nın 42. maddesine göre verilen idari para cezalarına karşı açılan davaları, göreve ilişkin genel ilkelere göre idari yargının görev alanında görmüştür.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanunun diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş; gerekçeli kararı 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş; yasama organı tarafından iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılmadığı süreçte, anılan madde hükmünün yürürlükte bulunduğu düşüncesiyle, aynı doğrultuda karar verilmeye devam edilmiş; yasama organı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nce verilen altı aylık süre içinde iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılması halinde ise, işaret edilen yargı yerinin yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görevli olacağı belirtilmiştir.

Son olarak, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3 üncü maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde " (1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır." denilmiştir.

Aynı Kanunun 27. maddesine, 5560 sayılı Kanun ile eklenen sekizinci fıkrada ise; idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği kurala bağlanmış, bu maddenin gerekçesinde de bu hükümle, Kabahatler Kanunu'ndaki düzenlemelerin ortaya çıkardığı bağlantı sorununa çözüm getirilmesinin amaçlandığı ifade edilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun; İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı ancak; idari yaptırım kararının verildiği işlem kapsamında aynı kişi ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren kararların da verilmiş olması halinde; idari yaptırım kararına ilişkin hukuka aykırılık iddialarının, bu işlemin iptali talebiyle birlikte idari yargı merciinde görüleceği anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 3194 sayılı İmar Kanunu'nda da idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği, ancak; idari para cezasına konu olay ile ilgili olarak idari yargının görev alanına giren 3194 sayılı Yasanın 40. maddesini ihlal edenler hakkında tutanak düzenlendiği anlaşıldığından; idari para cezasına ilişkin kararın hukuka aykırılığı iddiasının da, idari yargı yerinde görüleceği kuşkusuzdur.

Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesi ve aynı Kanunun 27. maddesine 5560 sayılı Kanun'la eklenen sekizinci fıkra hükmü bir arada değerlendirildiğinde, 3194 sayılı İmar Kanunu'nun 42. maddesi uyarınca verilen para cezasına karşı açılan davanın çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, İdare Mahkemesinin başvurusunun reddi gerekmiştir.

SONUÇ : Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Kocaeli İdare Mahkemesi'nce 6.7.2007 gün ve E:2007/382 sayı ile yapılan BAŞVURUNUN REDDİNE, 03.03.2008 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.